

ÁSMUNDUR HILMARSSON

## NÝ NÁMSSKRÁ Í ALMENNUM BÓKLEGUM GREINUM



Ásmundur Hilmarsson

Námsskrá fyrir nám og þjálfun í almennum bóklegum greinum var unnin sem þróunarverkefni á vegum Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins árið 2007. Námsskráin er skrifuð með þá í huga sem eru að minnsta kosti 23 ára, á vinnumarkaði og hafa hafið nám á framhaldsskólastigi en ekki lokið almennum bóklegum greinum með prófi úr framhaldsskóla.

Tilgangur námsins er að námsmenn fái nám sitt metið á móti framhaldsskólaáföngum í almennum

bóklegum greinum.

Námsskránni er skipt í sex námsþætti: námstækni, sjálfsþekkingu og samskipti, íslensku, dönsku, ensku og stærðfræði auk mats á náminu og námsleiðinni. Hámarksfjöldi námsmanna í hverjum hópi er 15.

Meginmarkmiðin eru að námsmenn:

- verði færir um að hámarka námsárangur sinn og færni til að læra með því að greina einstaklingsbundna námsnálgun sína og tileinka sér viðeigandi námstækni.
- auki færni sína til að skilja og tjá sig á íslensku, dönsku og ensku jafnframt því að endursegja úr dönsku og ensku á vandaðri munnlegri og skriflegri íslensku.
- auki færni sína í talnareikningi og bókstafareikningi og noti stærðfræði til að leysa þrautir og beita röklegri framsetningu.
- verði færir um að vinna verkefni skipulega bæði sjálfstætt og með öðrum.

### SKIPULAG

Samstarfsaðilar Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins, sem fá heimild til að nota námsskrána, framfylgja formlegu gæðakerfi og skilgreindum kennslufræðilegum kröfum sem Fræðslumiðstöðin setur. Framhaldsskólar þurfa ekki heimild FA til þess að kenna samkvæmt námsskránni.

Skipuleggjandi sér til þess að aðbúnaður og skipulag á námstíma sé, eftir því sem kostur er, lagað að námsmönnum

með það fyrir augum að það auðveldi þeim að ná árangri í náminu. Skipuleggjandi skipar umsjónarmann sem er verkstjóri leiðbeinenda. Leiðbeinendur eru verkstjórar námsmanna sem aðstoða og leiðbeina námsmönnum. Auk þess hafa leiðbeinendur með sér samráð um hvernig þeir samþætta námsþætti.

Námsskráin lýsir skipulagi, markmiðum og vinnuaðferðum 300 stunda námstíma. Hver námsstund er 40 mínútur. Námið hefst með námstækni, sjálfsþekkingu og samskiptum en lýkur með mati á námi og námsleið. Að öðru leyti ákveður skipuleggjandi dagskrána.

### ALMENNT UM AÐFERÐIR

Á námstímanum er lögð áhersla á einstaklingsmiðað nám þar sem hver námsmaður er veitandi og viðtakandi í samábyrgum hópi námsmanna og leiðbeinenda. Námsárangur er summan af frammistöðu einstaklings, samvinnu námsmanna og samstarfi þeirra og leiðbeinenda auk skipulags, aðbúnaðar og aðferða til náms. Mikilvægt er að áhersla og val viðfangsefna miðist við stöðu hvers námsmanns í námsgreinum námsleiðarinnar.

Í því skyni að hámarka námsárangur er byrjað á að kanna námstækni hvers og eins og námsmenn halda sérstaka námsdagbók. Í upphafi náms eru lagðir fyrir sérstakir gátlistar sem eiga að auðvelda námsmanni og leiðbeinendum að átta sig á hvers konar framsetning, viðfangsefni og námsaðferðir eigi best við námstækni einstaklingsins. Auk hugleiðinga og minnisatriða geymir námsdagbókin upplýsingar um námstækni sem og úrlausnir verkefna sem eigandi bókarinnar hefur unnið að. Leiðbeinandi og námsmaður nota námsdagbókina til að fylgjast reglulega með framvindu námsins, leggja mat á námsárangur og leitast við að greina og skilja ástæður góðs árangurs og yfirfæra hann á lakari árangur. Námsmaður notar námsdagbókina til þess að rifja upp og skilja betur námsefni sitt og námstækni.

Námsþættir eru samþættir til dæmis þannig að nám í dönsku og ensku er jafnframt nám í íslensku. Endursögn erlends texta er tilefni til að vanda skriflega og munnlega íslensku. Þýðingar úr dönsku eða ensku gefa tilefni til íslenskunáms samhliða námi í dönsku og ensku. Íslensku er

einnig hægt að þjálfra með framsetningu og úrvinnslu verk-efna og þrauta í stærðfræði. Ensku og dönsku má svo þjálfra í gegnum margs konar verkefni á viðkomandi tungumáli. Leiðbeinendur hafa með sér samráð um hvernig þeir samþætta námsþætti. Þeim er heimilt að hafa samráð um að leyfa námsmanni, sem er vel settur í einhverjum námsþætti, að nota tíma til náms í öðrum námsþætti.

Í leiðsögn, námi og námsefni er áhersla lögð á myndræna framsetningu og munnlega tjáningu námsmanna fremur en skrifada, enn fremur mikilvægi þess að þeir hlusti og eigi samræður fremur en að lesa. Sérstaka áherslu ber að leggja á munnlega og myndræna framsetningu og samskipti þeirra sem eiga erfitt með lestur, skrift og stærðfræði.

Meginhlutverk leiðbeinanda í hverjum námsþætti eru verkstjórn, leiðbeiningar, leiðsögn og aðstoð til að hámarka árangur námsmanna. Leiðbeinandi leggur sig fram um að framsetning og viðfangsefni, sem hann leggur fyrir, skírskoti til veruleika og reynslu námsmanna og með hliðsjón af mismunandi námsnálgun. Hann ákveður hvenær hann kallar allan hópinn saman, leggur fyrir viðfangsefni í hópvinnu eða einstaklingsvinnu og hann ákveður þann námsvettvang sem hann telur námi hverju sinni mest til framdráttar.

## NÁMSEFNI

Námsefni er eftir atvikum ákveðið af leiðbeinanda eða valið af námsmanni, einkum með hliðsjón af starfi, fjölskyldu, fréttæmum atburðum og/eða áhugamálum námsmanns. Framsetning þess er valin með hliðsjón af námsnálgun hans. Auk prentaðs námsefnis er lagt til að námsmenn noti, eftir því sem við á, margmiðlunarbúnað í tölvu, vafra, ritvinnslu, leiðréttingarforrit, les- og skrifþjón. Námsefni getur einnig verið tölvutækt efni, s.s. hljóðskrár í tónhlöður, tölvur og farsíma. Efni fyrir íslensku eða annað tungumálanám getur verið á diskum eða sótt á Netið, sótt í fjölfræðibækur, handbækur, uppflettirit, samheitaorðabók og aðrar orðabækur. Annað námsefni getur til dæmis verið teikningar, ljósmyndir, kvikmyndir, sjónvarpsefni, útvarpsefni, hlaðvarp, dagblöð, tímarit, bækur og leiðbeiningar eða efni sem fjallar um algeng viðskipti og samskipti heimamanna og ferðalanga eða annað hagnýtt efni sem námsmaður og leiðbeinandi

velja. Í stærðfræði er áhersla lögð á myndrænar útskýringar, hagnýta stærðfræði og hlutbundnar lausnir á vettvangi. Verkefni og þrautir í stærðfræði geta verið á íslensku, ensku eða dönsku, til dæmis sótt á Netið.

## LOKAORÐ

Námsskráin gerir miklar kröfur til allra sem að náminu koma. Hún gerir kröfur til samvinnu og samábyrgðar allra. Hún gerir kröfur til þess að leiðbeinandi þekki ekki aðeins vel til efnis námsþáttar sem hann hefur verkstjórn yfir heldur þurfa leiðbeinendur að hafa a.m.k. sæmilega þekkingu á öllum námsþáttum sem námsskráin lýsir. Auk þess verða þeir að vera reiðubúnir til þess að eiga náð samstarf og samþætta námsþætti. Sú krafa er gerð til námsmanna að þeir leggi sig alla fram í námi sínu auk þess sem gerð er krafa til þess að þeir líti á sig sem veitendur og viðtakendur í námi sínu með leiðbeinendum og námsfélögum.

Námsskráin lýsir vinnu sem kallar á sterkan liðsanda. Í henni er meðal annars skerpt á þáttum eins og skýrum markmiðum, skýrri verkaskiptingu og samskiptum sem byggjast á gagnkvæmri virðingu og trausti. Til að lið námsmanna og leiðbeinenda nái góðum árangri í náminu, sem námsskráin lýsir, verða skoðanaskipti að vera hreinskiptin og liðsmenn verða að geta treyst á aðstoð og stuðning hver annars, hreinskilni, drenglyndi og hvatningu meðan á náminu stendur „innan og utan vallar“.

## UM HÖFUNDINN

Ásmundur er starfsmaður Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins. Hann er húsasmiður en hefur unnið að félags- og fræðslumálum síðastliðin 28 ár.